

Svmma Juris Canonici

Comprehensa Tribus Partibus In Qva Distincte Et Svccincte Explicantur,
quæ ad personas, negotia, & iudicia Ecclesiastica ex Canonum præscripto,
pertinent

De Personis Ecclesiasticis, Earumque statu, Dignitate, munere, &
Immunitate

Strein, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1658

§. 2. Requisita ad beneficium Ecclesiasticum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61816)

rendi est potestas pensionem relinquenti alteri auctoritate alicuius personæ constituta in ecclesiastica dignitate. III. Alia datur cum regressu ad beneficium; alia sine illo. Regressus illius propriè est, cui post resignationem, beneficii pensio tributa fuit. *Portio* removendo latiore significationem, propriè dicitur stipendium, quod illis datur, qui Canonici & Vicarii non sunt, choro tamen serviunt cantando, aut administrando. Olim *congiarii* vocabantur, quibus Imperatores in alimoniam *Congiarium*, id est, munus aliquod donabant. His *portionarii* similes videntur, clerici nimirum annuè percipientes aliquam reddituum partem unde vivant *Præstimonialia* quoque, non unius generis sunt. Aliquando enim clericis in subsidium dantur, ut commodius vivant: aliquando studiosis pauperibus, ut inchoatum literaturæ cursum facilius absolvant, cum obligatione recitandi quotidie aliquas preces. Ex his facile est discernere num prædictum jus, & reditus propriè beneficia sint, examinando secundum definitionem n. 1. datam. Nam si vel perpetua non sunt, vel propter temporale obsequium dantur, vel absq; Ecclesiæ auctoritate constituta sunt non nisi impropiè beneficia appellatur. *Azor II. l. 8. c. 5. Zerola par. 1. v. beneficium n. 1. & seq. Navarr. 10. 1. consil. 52. Barb. prax. exig. pensiones. Reginaldus l. 30. tit. 3. c. 8. inter beneficia impropiè dicta numerat commendam non perpetuam, Coadiutoriam, Hospitale, & prabendas instabiles. Garcia par. 4. c. 4. n. 6. Navarr. l. 3. consil. 9. & Man. c. 25. n. 103. Laym. c. 1. n. 2. & 6. 5. q. 6. Less. c. 34. d. 30. Arragon. 22. q. 100. ar. 4. Rebuffus de pacificis possess. n. 105. Scaphileus de iur. expectativ. r. 1.*

de qualitate beneficior. §. 1. n. 5. Franc. Leopar. 2. c. 27 Tholos. l. 1. r. 1. 26. c. 6 Fagundes de prac. Eccl. par. 1. l. 2. c. 4. ubi recitat motum Pii V. Anno 1571. præcipientis, ut clericus cui præstimonialis portio datur *Offic. parvum B. M. V.* recitet. Quam constitutionem hodiè in viridi observantia esse apud Hispanos idem Auctor affirmat. *V. Valens. de benefic. l. 1. r. 1.*

§ II.

De requisitis ad Beneficium.

I. **A** Beneficii ecclesiasticis jure naturali & divino. I. *Fæminæ* excluduntur. II. Nondum baptizati. III. Infantes & amentes. IV. Surdi, muti, aut aliquo aliorum membrorum, seu potentiarum destituti, quia ad obeundum munus, propter quod beneficium datur, inhabiles sunt. V. Hermaphroditum, nisi fortè virilis sexus multum prævaleat. *c. sacratas d. 25. Azor II. l. 6. c. 2. Valens. l. 1. tit. 14. n. 1. 2. 3. & l. 3. tit. 7. 5. 3. Less. c. 34. d. 17. Zerola. V. beneficia. Silv. V. beneficium. III. n. 1.* Atamen debilitas, aut vitium corporis superveniens, ex quo ad officium præstandum fit invalidus, non privat beneficio obtento. Verum si cura animarum conjuncta sit, Vicarius substituendus erit. *c. 1. c. 13. & c. 17. causa. 7. q. 1. Silv. V. Vicarius. Armilla eod. v. tit. 111. §. 4. de Coadiutore Parochi.*

II. Jure ecclesiastico à beneficiis excluduntur I. Qui nondum primâ tonsurâ initiati sunt. II. Illegitimè nati, nisi in aliquâ Religione professi sint, vel ab habente potestatem legitimati. Potest autem Episcopus promovere spurios ad primâ tonsurâ.

tonsuram, minores Ordines, & beneficia simplicia tantum. III. Filii hæreticorum, vel credentium hæreticis, fautorum, receptorum, ac defensorum: nepotes item qui hinc filiorum nomine comprehenduntur IV. Qui matrimonium contraxerunt licet nondum sit consummatum. V. Bigami, quia Ordinum incapaces sunt. Dispensare tamen episcopi possunt quoad minores ordines, & beneficia simplicia. VI. Qui carent legitimâ ætate. Pro beneficiis omnino simplicibus, maximè si pro minoribus fundata sint, anni septem sufficiebant olim, nunc verò, quemadmodum pro quocunq; etiam Canonicatu necessarii sunt 14. anni, saltem inchoati, *Conc. Tr. sess. 23. c. 6.* Pro beneficiis, quæ maturitatem iudicii, & prudentiam deponunt, vel curam animarum annexam habent, anni viginti quinque, minimum inchoati. Ad dignitates & personatus, quibus non adjectet animarum cura, requiritur ætas annorum viginti dùm h. e. ut completi sint. Deniq; pro episcopatu triginta anni completi exiguntur. In his tamen & similibus multis non raro dispensatur cum filiis Regum & Principum. *Azor II. l. 6. c. 5. Silv. V. benefic. 111* Deniq; ad beneficium regulare requiritur, ut sit eiusdem Ordinis protestus, vel certè promittat, se intra præfixum tempus suscepto habitu professionem editurum. *Armillæ 1. n. 80. Silv. n. 11. Azor II. l. 6. c. 4. Less. c. 34. d. 17. Laym. l. 4. tr. 2. c. 8. Zerola par. 1. v. beneficium ad octavum ubi sic præfatur. Habeantur pro non dictis, quia non obli-*

vantur.
III. Nemo beneficium validè acquirit, qui vel conjugatus est, vel excommunicatus, suspensus, interdictus, irregularis, si-

lius hæretici intrusus, simoniacus, vel qui ad preces hæretici alicuius præsentatur. *c. Postulasti de clerico excomm. c. dilectus de consuet. c. 1. de postulat. Pralat. c. quicunq; 2. c. statutum 15. de heret. in 6.* Ad pleniorum doctrinam spectant ea, quæ à DD. annotantur, videl. 1. Non tantum collatio beneficii, sed etiam præsentatio, postulatio, & resignatio in favorem excommunicati, suspensi & interdicti irrita est. *Covarr. in c. alma 1. p. §. 7. n. 1. & 2. Glo. in c. postquam 3. de elect. Rebuffus §. formula dimissoriarum. V. par. 111. tt. 16. §. 2. n. 7.* II. Quorundam opinio non omnino rejicienda est, suspensione vel interdicto non ita reddi indignos, ut collatio sit ipso iure irrita, sed quod irritanda sit, & antequam hoc fiat, retineri beneficium posse, *Silv. V. Episcopus IV. n. 4. Suar. V. disp. 26. sect. 3. & disp. 27. sect. 5. n. 25. Tanner. 22. d. IV. q. 6. 175. 111.* Si alicui ante excommunicationem facta sit collatio, in excommunicatione verò acceptet, valida erit. *Covarr. l. 3. Var. c. 16. n. 4. 1v.* Idem dicendum, si quis in excommunicatione electus aut præsentatus sit, & acceptet, post absolutionem *Innoc. Ostiens. Felinus & alii apud Sanchez l. 8. de dispensationib. disp. 7. n. 12. v.* Si quis ignorantia probat ignoret, se excommunicatum esse, & beneficiū acceptet, talis acceptatio valida erit: quod etiam de electione & præsentatione dicendum est. *Navarr. in c. fratres de penitentia dist. 3. n. 45. Glo. in c. Apostolica. 9. de clerico excomm. Felinus. Cardin. Less. c. 34. n. 117. Azor II. l. 6. c. 7. Zerola par. 1. V. beneficium tertium dubium. De pensione ecclesiastica quid dicendum V. par. 111. tt. 16. §. n. 7.*

IV. Ad beneficii consecutionem scientia requiritur juxta uniuscuiusq; qualita-

tem & exigentiam. *c. cum in cunctis de elect.*
Co Tr. sess. 22. c. 2. in assumendis ad cathedr.
 ecclesias exigit, ut sit Doctor, aut Licentia-
 tus in Theologia vel jure Canonico, vel
 saltem publico alicuius Academiae testi-
 monio ad alios docendos idoneus osten-
 datur. Eadem doctrina requiritur in
 Archidiaconis, & multò magis in Cardi-
 nalibus, qui sunt velut oculi in mystico
 Ecclesiae corpore. *V. Co. Tr. f. 24. c. 12.* ubi
 non verbo præcipiendi, sed hortandi uti-
 tur *V. Vallens. l. 1. de benef. tr. 16.* Præter
 hæc examine prævio opus est, exceptis
 quos ad beneficia non parochialia Uni-
 versitas aliqua præsentat, sine quo irrita
 potest esse institutio. Hæc autem in ipsa
 electione & institutione quo modo ser-
 ventur, viderint illi, quorum interest.
*Azor II. l. 6. c. 6. Zerola par. 1. v. beneficium
 ad quintum Vallens. l. 1.*

V. Non minus necessaria est inten-
 tio, seu certa voluntas ecclesiastici status,
 vel ordinis muneri suo necessarii. Ac
 Primò quidem Beneficium curatum,
 cuiusmodi est Parochia eo animo suscipere
 debet unusquisque, ut intra annum Sa-
 cerdotio initiatur, aliter qui faciunt,
 mortali peccato obstringunt se, & resti-
 tuere fructus tenentur, nisi per idoneam
 substitutum manus suam obierit *Secundò*,
 qui beneficium curatum ita suscipit, ut
 dubitet, an Sacerdotio intra annum ini-
 tiari velit, si non initiatur postea, fructus
 restituendorum reus est. *c. Commissa de
 ele. in 6. Sylv. V. beneficium III. q. 23.* *Tertio*
 Ad beneficium simplex sufficit intentio
 conditionata sacrum ordinem suo tempore
 assumendi, inq; eo statu permanendi, do-
 nec mutatio aliqua, vel circumstantia
 vel circumstantia aliud suadeat. Nam

in hoc modo procedendi nulla apparet
 fraus vel iniquitas *Navarr. c. 25. n. 118. &
 seq. Quariò* Si beneficio simplici, seu non
 curato annexa est ordinis sacri obligatio,
 tu verò intra tempus præscriptum non vis
 te habile efficere, mortaliter peccas, non
 tamen ad restitutionem fructuum obligaris
 quia Canones in curatis tantum, eiusmodi
 restitutionem exigunt. *Quintò* Cum nulla
 est sacri ordinis suscipiendi obligatio, nõ
 peccat suscipiens animo quidem in clericali
 statu vivendi, sed absq; facto ordine. *Sextò*
 Beneficium simplex absq; onere sacrum ordi-
 nem suscipiendi, qui eo animo obtinet, ut
 fructus lucretur suo tempore dimissurus,
 & ad sæcularè statum reversurus, si inter-
 rea muneri suo satisfaciatur, non censetur
 peccare saltem mortaliter, quia Canones
 eiusmodi beneficiatis permittunt liberum
 reditum ad priorè statum, imò nuptias quo-
 que, ut colligitur *ex c. Ioannes, & c. diversis.
 de cler. coniug.* Dixi Non peccare saltem mor-
 taliter, quia non omnino laudari possunt,
 qui retrò respiciunt, contra quam benefi-
 ciorum institutio & natura exigit: qua-
 mobrem ab omni omnino culpa non vi-
 dentur esse liberi. *c. commissæ de elect. in 6. u-
 bi Barbosa plures. Doctores allegat. v. Lessium
 c. 34. dub. 26.*

VI. Opus est deniq; Canonica institu-
 tione. *Reg. lu. 1. in 6.* ad quam teste *Cacerano*
 tria requiruntur 1. ut conferatur ab eo,
 qui potestare habet, videlicet Magistratu
 ecclesiastico. Nam recipiens à laico ipso
 jure inhabilis est. 11. Vt modo debito cõ-
 feratur, non per simoniam, fraudem &c.
 111. Vt habilis sit accipiens, non irregula-
 ris, suspensus, *iuxta n. 3 supra positum. c. ex
 frequentibus de institutionibus.* ubi multa per
 Barbosam cumulantur. *Vallens. l. 3. tit. 7.*

§. 1. Frans.

§ 1. *Franc. Leo par. 4. c. 32. n. 1. Layman c. 1. n. 3. & c. 14. Silv. l. cit.* Non obstat quorundam Regni consuetudo, qui beneficia quaedam ecclesiastica suo arbitrato conferunt. In eo enim quasi Papae delegati operantur. *Az. II. l. 6. c. 25. Tholos. l. 17. Syntagm. 6. 9.*

VII. Ceterum Canonicam institutionem vocamus eam, quae secundum Canones & formam ab ipsis praescriptam sit. Estque triplex. Nam aliquando ipsa beneficii collatio liberè facta, institutio nuncupatur, ut ferè in *t. 7. de institutionibus l. 3. Decretal.* Aliquando immisio, seu deductio in possessionem beneficii collati, quae jure communi ad Archidiaconum spectat, quando nimirum collatio, vel institutio collativa, seu auctoritabilis praecessit. *c. 7. de officio Archid.* Hodie verò & in nostra Germania, ubi vix auditur nomen Archidiaconi, à Capitulis ferè, Decanis, aliisque Ecclesiae praefectis fieri solet & in multis ab Episcopo. Denique institutio pro collatione non libera sumitur, qualis est, quae fit ad praesentationem patroni, & specialiter institutio appellatur, eique similis est ea, quae fit ad nominationem vel mandatum alterius, puta Principis, aut Pontificis. Similiter illa, quae non sine opprobrio Religionis Catholicae exigitur ab haereticis Collatoribus, à quibus nominatus & praesentatus Verbi Minister pro ecclesia aliàs Catholica ab Episcopo vel Vicario generali approbatur, & confirmatur *c. ex frequentib. de institutionib.* ex cuius textu (vel officialium suorum) Doctores multi colligunt apud Barb. Vicarios Generales ex vimuneris sui, absque alia speciali commissione posse instituere ad praesentationem patroni, sicut etiam confirmare electos, quia non libertate exercere, sed ex

necessitate facere dicuntur. *Abb. in c. auctoritate de institut. Az. II. l. 22. Reginald. l. 30. tr. 3. n. 239. Cucchus l. 1. instit. t. p. 10. Barb. de potest. episcopi parte 3. allegat. 72. Zerola l. v. beneficii § ad secundum. Lancelotus l. 1. t. 1. 28. Canisius l. 2. t. 1. 29. de Reg. iur. in 6. Dynus in reg. beneficii eccl. Vallès. l. 1. de benef. t. 1. 6. & 9.*

VIII. Quia institutio beneficii à collatione & praesentatione eiusdem distincta est, si coniungat à Pontifice mandati, ut de beneficio ad Petri collationem pertinente provideatur Paulo, non poterit providere Petrus de beneficio ad institutionem vel praesentationem suam, si eadente, nec è converso. Nam uno aliquo expresse mandatum ad alia extendi non debet. Institutio enim de beneficio ab episcopo fit, cum juris patronatus est, praesentatio à patrono, collatio à quocunque, qui conferendi potestatem habet. *Anto. Cucchus l. 2. instit. t. 1. 6. §. alii similes casus f. 191. Plura v. apud Az. l. cit.*

IX. Beneficium, legitime obtentum non tollit superveniens excommunicatio, vel alia inhabilitas. *Henriq. l. 13. c. 56. Suarez v. disp. 13. sect. 1. n. 1. Em. Sa. v. beneficium n. 13. Navarr. c. 27 n. 251. Lopez par. 2. c. 93. cir. sin Tannerus. disp. 14. q. 6. n. 177. Zerola par. 1. v. beneficium §. ad tertium dubium.* Cuius rei sufficiens ratio datur, si nullibi in jure exprimitur eiusmodi privatio. Non convenit enim ea nos ampliare, quae odiosa sunt. *Reg. 15. iur. in 6. odia restringi, favores convenit ampliari.*

X. Quamvis in jure constitutum sit, aliquem beneficio suo legitime adepto privatum esse ipso facto, absque alia mentione aut declaratione: tamen sententiam iudicis tamen possessione & administratione beneficii non privatur, nisi forte peculiariter in lege exprimitur.

Molina l. tr. 2. disp. 96. Azor. l. 1. c. 8. Soto
1. de iust. q. 6. n. 6. Less. c. 29. d. 8. Zerola par. 2.
v. clericus Tanner. lo. cit. quamvis alii con-
tradican cum Nav. c. 25. n. 118. & Carbo
qu. 61. de restitutione. Patet 1. Ex com-
muniori illâ sententiâ, de quâ in Pro-
legom. nostris §. 8. Quod leges pœnam fan-
cientes non obligent ante sententiam ju-
dicis declaratoriam, nisi aliud in ipsa lege
exprimatur. V. Tolet. l. 8. c. 20. II. Re-
pugnat aliter facta executio iustitiæ Chri-
stianæ, quæ lenimento Charitatis & man-
suetudinis temperanda est, iuxta illud
Matth. 18. v. 33. nonne oportuit & te misereri
conservi tui, sicut ego tui miserus sum?

XI Idem dicendum est, de his, & si-
milibus. Fructus non faciat suos, ipso
facto fructibus aut proventibus privatus
sit, careat, amittat, &c. Navarr. c. 25. n. 121.
Henr. l. 13. c. 56. n. 2. & 3. Azor & Less. sup.
citati Zerola par. 1. v. Privatio. Nam eius-
modi verba non necessariò inferunt obli-
gationem dimittendi jam perceptos fru-
ctus, esto dominium amittat. Neq; enim
repugnat aliquem fructus etiam non suos
conservare, iis uti, & frui, quemadmo-
dum Usuarii solent. Addit Tann. l. cit. n. 183.
probabile videri, nec post sententiam cri-
minis declaratoriam beneficium relin-
quendum, & fructus restituendos esse, an-
te peculiare mandatum, & executionem
iudicis. Covar. de matrim. par. 2. c. 6. §. 8.
Azor & Less. citati. V. par. III. st. 16. §. 2.

§ III.

De Residentiâ, & Horis Canonicis.

Quicumq; habent beneficium cu-
ratum, jure divino residere de-

bent, & per se obire munus suum. Colli-
gitur ex c. 12. Jerem. c. 3. Ezech. c. 10. & 21.
S. Ioann. & c. 20. Act. Apost. quibus con-
sonat. c. ad hac. c. extirpanda. de praben. c. quia
nonnulli de cler. non residentib. & c. licet de
elect. in 6. Quos Canones Conc. Trid. sess. 23.
c. 1. acceptat, & confirmat. Cum, inquit,
præcepto divino mandatum sit omnibus,
quibus animarum cura commissa est, o-
ves suas agnoscere, &c. declarat sacro-
sancta Synodus omnes patriarchalibus,
Primalibus, Metropolitanis, ac Cathed-
ralibus ecclesiis quibuscunq;, quæcunq;
nomine aut titulo præfectos, etiamsi S. R.
E. Cardinales sint, obligari ad persona-
lem in sua Ecclesia vel diocesi residentiâ,
ubi iniuncto sibi officio defungi tenean-
tur, neq; abesse posse, nisi ex causa & mo-
dis infra scriptis. Et post alia quædam. Quoniam
autem, qui tantisper tantum abeunt, ex
veterum Canonum sententia non viden-
tur abesse, qui statim reversuri sunt, sacro-
sancta Synodus vult illud absentia spaci-
um singulis annis sive continuû, sive in-
interruptum extra prædictas causas nullo
pacto debere duos aut tres menses exce-
dere, & haberi ratione, ut id ex causa fiat.
Ita Conc. Trid. Nav. c. 25. n. 121. Silv. V. resi-
dentiâ. Catharin. in tract. de resid. Tanner III.
d. 14. q. 6. n. 187.

II. Idem de iis dicendum qui benefi-
cium non curatum, sed simplex obtinent,
quodvis tenue, requiri videlicet, si jus cõ-
munespectes, alsidua commorationem
seu residentiâ. Abb. in c. conquereute. & to-
to serè titulo de cler. non residentibus, ubi
Barbosa. Verùm id ex jure Canonico &
humano tantum provenire probabile est,
& horum temporum consuetudo obti-
nuit, ut abesse liceat saltem in quibusdam.

Imò